

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО

УДК 355.272(477)

DOI <https://doi.org/10.32840/1813-338X-2019-4-12>

Д. І. Йосифович

кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри адміністративного права та адміністративного процесу
Львівського державного університету внутрішніх справ

В. М. Братковський

кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри адміністративного права та адміністративного
процесу Львівського державного університету внутрішніх справ

К. М. Костовська

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного права та адміністративного процесу
Львівського державного університету внутрішніх справ

ОБ'ЄКТ АДМІНІСТРАТИВНО КАРАНОГО ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ОБОРОНУ, МОБІЛІЗАЦІЙНУ ПІДГОТОВКУ ТА МОБІЛІЗАЦІЮ

У статті здійснено дослідження поняття та видів об'єктів адміністративно караного порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію. Доведено, що об'єкт складу адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 210-1 «Порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію» Кодексу України про адміністративні правопорушення має свої різновиди: загальний, родовий, видовий та безпосередній. Аргументовано, що загальним об'єктом складу адміністративно караного порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію є вся сукупність суспільних відносин, що охороняється адміністративно-деліктними нормами у сфері економічної і політичної основи держави, національної безпеки тощо. Родовим об'єктом є суспільні відносини, що забезпечують установлений порядок управління. Видовим об'єктом адміністративно караного порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію є суспільні відносини: у сфері проходження військовозобов'язаними військової служби в особливий період у процесі мобілізації: виконання військового обов'язку; у сфері забезпечення в особливий період у процесі мобілізації посадовими особами органів державної влади та органів місцевого самоврядування: призову на військову службу; мобілізаційної підготовки громадян; мобілізації військовозобов'язаних. Безпосереднім об'єктом адміністративно караного порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію є суспільні відносини у сфері оборони, мобілізаційної підготовки та мобілізації.

Зроблено висновок, що поняття оборони держави є значно ширшим за поняття мобілізаційної підготовки чи мобілізації населення. Фактично оборона держави зводиться до того, що за необхідності органи державної влади, юридичні особи, населення повинні провести підготовчі роботи щодо, наприклад, швидкого проведення мобілізації в майбутньому. Проведення мобілізації є лише частиною заходів, які включає в себе оборона держави в разі збройної агресії ворога.

Ключові слова: адміністративне правопорушення, мобілізація, адміністративна відповідальність, адміністративне стягнення, військовий обов'язок, особливий період, об'єкт адміністративного правопорушення.

Постановка проблеми. Норми права є основним засобом правової охорони суспільних відносин, що розвиваються в державі. Переходячи в площину адміністративно-деліктного законодавства, суспільні відносини, що функціонують у країні, набувають ознак адміністративно-правових, тобто виникають у сфері виконавчо-розпорядчої діяльності. Однією зі сторін адміністративно-правових відносин є суб'єкти, що наділені владними повноваженнями та у встановлених законодавством випадках накладають на винних осіб, що порушили приписи законодавчих актів, адміністративні стягнення, види яких передбачені Кодексом України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП).

Вчинення громадянами адміністративних проступків є одним із найбільш розповсюджених видів суспільно протиправних діянь. Для вирішення питання щодо об'єктивності притягнення порушника до адміністративної відповідальності посадовій особі органу державної влади (військового комісаріату) чи суду необхідно чітко визначити юридичний склад адміністративного проступку та надати йому правову кваліфікацію згідно з нормами КУпАП. Одним з елементів юридичного складу адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 210-1 «Порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію», є його об'єкт, який потребує свого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Незважаючи на широкий інтерес науковців до правової категорії «об'єкт адміністративного правопорушення», яку неодноразово досліджували такі учені, як О. Белікова, Ю. Битяк, О. Володавська, В. Гаращук, С. Гончарук, А. Гуржій, В. Зуй, М. Іншин, Р. Калюжний, Є. Кириленко, Т. Коломоець, В. Колпаков, К. Костовська, Ю. Назар, Є. Нестеренко, Н. Романів, В. Середа, В. Сидоренко, О. Стрельченко, О. Стукаленко, Н. Федорук, К. Чишко, Л. Шестак, І. Шопіна та інші, окремих комплексних досліджень об'єктів адміністративно караного порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію практично не проводилося.

Мета статті полягає в дослідженні кожного з видів об'єктів адміністративно караного порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію та здійснення їх характеристики.

Виклад основного матеріалу. Необхідно зауважити, що під юридичним складом адмі-

ністративного правопорушення розуміється передбачена нормами права сукупність ознак (елементів), за наявності яких те чи інше протиправне діяння можна оцінювати як адміністративне правопорушення [1, с. 44–45].

Теорія права передбачає чотири елементи складу правопорушення: об'єкт; об'єктивна сторона; суб'єкт; суб'єктивна сторона [2, с. 22].

Необхідно зазначити, що жоден елемент складу адміністративного правопорушення не є сам собою достатньою підставою для притягнення особи до відповідальності. Лише одночасна наявність усіх об'єктивних і суб'єктивних ознак створює склад правопорушення та є підставою для застосування передбачених законодавством адміністративних санкцій. Разом із тим така взаємна залежність об'єктивних і суб'єктивних ознак не вказує на їх несамостійність, а навпаки, лише доведення наявності кожного елемента створює основу адміністративної відповідальності [3, с. 11].

На основі викладеного пропонуємо здійснити правове дослідження першого з чотирьох елементів складу адміністративного правопорушення – об'єкта складу адміністративно караного порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію.

Як зазначає А.В. Гуржій, об'єкт адміністративного правопорушення є конструктивною ознакою складу адміністративного проступку, неодмінною запорукою правильної та безпомилкової кваліфікації, а також важливим системотворчим чинником вітчизняного адміністративно-деліктного законодавства. По-перше, саме об'єкт посягання визначає його суспільну небезпеку, характеризує його спрямованість. Жодний вчинок не може бути визнано деліктом, якщо він не був спрямований на певний суспільно-значущий об'єкт. По-друге, саме на підставі об'єкта розмежовуються різні види правопорушень (адміністративні проступки, цивільні делікти та злочини), оскільки деякі об'єкти охороняються тільки кримінальним правом, деякі – тільки адміністративним, а деякі – лише цивільним [4, с. 14].

Схожа ситуація відбувається під час проведення мобілізаційної підготовки та мобілізації, оскільки правове регулювання суспільних відносин під час оголошеної мобілізації здійснюється Законом України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», іншими загальними нормативно-правовими актами (Закон України «Про оборону України», Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу» та ін.),

а їх охорона здійснюється за допомогою адміністративно-деліктних та кримінально-правових норм. Для вирішення питання чи суспільно-шкідливого діяння, що вчинене військовозобов'язаним чи посадовою особою органу державної влади, органу місцевого самоврядування, підприємства, установи й організації під час проведення мобілізації та є адміністративним деліктом, спочатку необхідно чітко встановити об'єкт посягання, який передбачений відповідною статтею КУпАП.

Натепер охорона правового регулювання мобілізаційної підготовки та мобілізації в Україні за допомогою адміністративно-деліктних норм здійснюється ст. 210-1 «Порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію» КУпАП [5].

На нашу думку, досить дискусійним є питання щодо визначення поняття об'єкта складу адміністративного правопорушення, що передбачене ст. 210-1 КУпАП. На думку Н.І. Романів, К.М. Костовської, Ю.С. Назара, об'єктом адміністративного правопорушення є спільні відносини, що регулюються нормами права різних галузей та охороняються заходами адміністративної відповідальності [6, с. 81].

Наприклад, Ю.П. Битяк та В.В. Зуй вважають, що об'єктом адміністративного проступку є суспільні відносини, що регулюються нормами різних галузей права і охороняються заходами адміністративної відповідальності [7, с. 28].

Протилежною є думка В. Колпакова, який об'єктом адміністративного делікту називає суспільні відносини, врегульовані нормами адміністративного законодавства, охоронювані адміністративними санкціями з метою забезпечення нормального функціонування порядку управління, захисту власності, прав і свобод громадян [8, с. 14]. Тобто В. Колпаков в основі визначення об'єкта адміністративного правопорушення бачить суспільні відносини, які охороняються адміністративними санкціями, а не просто врегульовані нормами права [9, с. 829].

На нашу думку, позиція В. Колпакова є досить вдаюю, оскільки в більшій мірі відображає правову природу об'єкта адміністративного проступку, в тому числі за порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію. На основі викладеного вважаємо, що об'єктом адміністративно караного порушення законодавства про мобілізаційну підготовку та мобілізацію є суспільні відносини, що регулюються спеціальним Законом України «Про мобілізаційну підготовку та мобі-

лізацію» і загальними нормативно-правовими актами (Закон України «Про оборону України», Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу» та ін.), та яким унаслідок протиправних дій військовозобов'язаних громадян та посадових осіб органів державної влади, органів місцевого самоврядування, керівників підприємств, установ та організацій шляхом учинення адміністративного проступку наноситься шкода, відповідальність за яку передбачена нормами КУпАП.

Варто зауважити, що у правовій літературі об'єкт складу адміністративного проступку, що передбачений ст. 210-1 «Порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію» КУпАП, досліджений досить загально. Так, наприклад, Р.А. Калюжний, М.І. Іншин, І.М. Шопіна, С.В. Петков, С.М. Морозов зазначають, що об'єктом адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 210-1 КУпАП, є суспільні відносини у сфері мобілізаційної підготовки та мобілізації [10, с. 688; 11, с. 511].

На нашу думку, таке досить загальне розуміння об'єкта адміністративного проступку, що передбачений ст. 210-1 «Порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію» КУпАП, є не зовсім виправданим, оскільки на практиці це може призвести до виникнення проблеми щодо правильної кваліфікації вчиненого адміністративного правопорушення та вирішення питання щодо можливості притягнення винного до адміністративної відповідальності за ст. 210-1 КУпАП.

Отже, для більш повного дослідження поняття об'єкта адміністративно караного порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію необхідно визначити його різновиди та охарактеризувати їх.

У науці адміністративного права більшість сучасних науковців (Ю.П. Битяк, В.В. Зуй, В.М. Гаращук, Д.Є. Андрєєва, В.К. Колпаков, Т.О. Коломоєць, В.В. Середа, Ю.С. Назар, К.М. Костовська, Н.І. Романів, Н.С. Федорук, М.М. Бурбика, А.В. Солонар, К.Д. Янішевська та ін.) виділяють загальний, родовий та безпосередній об'єкти адміністративного проступків [12, с. 62; 13, с. 63; 14, с. 258; 15, с. 174; 16, с. 219; 17, с. 93].

Проте серед іншої групи науковців (Д.І. Голосніченко, О.В. Кузьменко, Є.С. Кириленко, І.Д. Пастух, О.Г. Стрельченко та ін.) має місце позиція, що залежно від ступеня уза-

гальнення суспільних відносин розрізняють загальний, родовий, видовий та безпосередній об'єкти адміністративних проступків [18, с. 354; 19, с. 219].

На нашу думку, для повноцінного дослідження об'єкта адміністративно караного порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію необхідно виділяти такі його різновиди: загальний, родовий, видовий та безпосередній об'єкти адміністративних проступків. Пропонуємо розглянути ці види об'єктів більш детально.

На думку Н.С. Федорук, загальним об'єктом адміністративного проступку є сукупність усіх суспільних відносин, що охороняються заходами адміністративної відповідальності [16, с. 219].

Натомість О.Г. Стрельченко зазначає, що загальний об'єкт адміністративного проступку становить сукупність суспільних відносин, що регулюються різними галузями права та охороняються адміністративними санкціями. Такий об'єкт є спільним для всіх видів адміністративних правопорушень [20, с. 139].

На нашу думку, загальним об'єктом складу адміністративно караного порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію є вся сукупність суспільних відносин, що охороняється адміністративно-деліктними нормами.

На думку К.О. Чижко, для розуміння родового об'єкта адміністративного проступку значення мають певні групи правопорушень та ті критерії, за якими вони об'єднуються, ті громадські чи соціальні цінності, на які здійснюється посягання. Найчастіше групи родових об'єктів співпадають із назвою розділів КУпАП [21, с. 136].

Досить вдалим є твердження Т.О. Коломоєць та В.К. Колпакова, які вказують, що родовий об'єкт є тим елементом, від чіткого та повного визначення якого залежить точне встановлення ознак конкретного правопорушення, обумовлення його місця в особливій частині КУпАП. На їх думку, родовий об'єкт становить собою групи тотожних, однорідних суспільних відносин, які в сукупності становлять загальний об'єкт, охороняються комплексом адміністративно-правових норм і містяться в Особливій частині КУпАП [14, с. 258].

Варто відзначити, що ст. 210-1 КУпАП, яка встановлює адміністративну відповідальність за порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію, розташована законодавцем у Главі 15 КУпАП «Адміні-

стративні правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління». Тобто можна зробити висновок, що законодавець самостійно визначив родовий об'єкт адміністративного правопорушення, що вчиняється у сфері мобілізаційної підготовки та мобілізації. Ним є суспільні відносини, що забезпечують установлений порядок управління.

Встановлений порядок управління – правове поняття, що відображає такі управлінські відносини, які об'єктивно передбачають необхідність узгодження, упорядкування в регулюванні процесів, що відбуваються [22, с. 71].

Дійсно, в процесі оголошеної мобілізації завжди виникають відносини управлінського характеру між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, керівниками підприємств, установ та організацій, військовозобов'язаними, що призиваються на мобілізацію. Для дотримання законних прав мобілізованих громадян та можливості виконання обов'язків посадових осіб у сфері мобілізації відносини, що виникають, повинні бути впорядковані на законодавчому рівні. Тому, на нашу думку, позиція законодавця щодо віднесення ст. 210-1 «Порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію» КУпАП до Глави 15 КУпАП «Адміністративні правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління», є повністю виправданою.

На думку В.К. Колпакова, І.Д. Пастуха, О.Г. Стрельченко, видовий об'єкт – самостійний складовий різновид родового об'єкта, відокремлена група суспільних відносин, загальних для ряду проступків. Вони виступають відокремленою і досить самостійною частиною родового об'єкта. Видовий об'єкт широко використовується законодавцем, який спеціальними актами встановив адміністративну відповідальність, наприклад, за порушення правил військового обліку, мобілізаційної підготовки та мобілізації [18, с. 355; 20, с. 139].

Наприклад, О.С. Володавська вважає, що в Главі 15 КУпАП «Адміністративні правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління» міститься перелік правопорушень, що дозволяє виокремити видовий об'єкт адміністративно караного порушення законодавства про оборону, мобілізацію та мобілізаційну підготовку, а саме суспільні відносини у сфері забезпечення призову, мобілізації та мобілізаційної підготовки [23, с. 69].

На нашу думку, видовий об'єкт адміністративно караного порушення законодавства про

оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію необхідно розглядати в більш ширшому правовому аспекті. Видається, що для того щоб об'єкт адміністративно караного порушення мав видовий характер, потрібно, щоб він був частиною родового об'єкта та включав не менше двох самостійних безпосередніх об'єктів.

Ми вважаємо, що видовим об'єктом адміністративно караного порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію є суспільні відносини:

1. У сфері проходження військовозобов'язаними військової служби в особливий період у процесі мобілізації:

- виконання військового обов'язку.

2. У сфері забезпечення в особливий період у процесі мобілізації посадовими особами органів державної влади та органів місцевого самоврядування:

- призову на військову службу;
- мобілізаційної підготовки громадян;
- мобілізації військовозобов'язаних.

Безпосередній об'єкт адміністративного проступку – це суспільні відносини, на які посягає конкретний проступок, та яким завдається шкода, чи які перебувають в умовах реальної безпеки. Цей об'єкт – обов'язкова ознака складу проступку. Без його точного встановлення значно ускладнюється чи цілком виключається здійснення правильної кваліфікації протиправного діяння [24, с. 30].

На думку В.В. Середи, Ю.С. Назара, К.М. Костовської, безпосередній об'єкт характеризує конкретні суспільні відносини, що охороняються законом, яким заподіюють шкоду правопорушення, що підпадають під ознаки конкретного складу проступку [15, с. 174].

На нашу думку, безпосереднім об'єктом адміністративно караного порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію є суспільні відносини у сфері оборони, мобілізаційної підготовки та мобілізації. Розглянемо їх детальніше.

Згідно з положеннями ст. ст. 1, 2 Закону України «Про оборону України», оборона України – це система політичних, економічних, соціальних, воєнних, наукових, науково-технічних, інформаційних, правових, організаційних, інших заходів держави щодо підготовки до збройного захисту та її захист у разі збройної агресії або збройного конфлікту [25].

Оборона України базується на готовності та здатності органів державної влади, всіх складників сектору безпеки й оборони Укра-

їни, органів місцевого самоврядування, єдиної системи цивільного захисту, національної економіки до переведення, за необхідності, з мирного на воєнний стан та відсічі збройній агресії, ліквідації збройного конфлікту, а також готовності населення і території держави до оборони [25].

На основі викладеного можна зробити висновок, що поняття оборони держави є значно ширшим за поняття мобілізаційної підготовки чи мобілізації населення. Фактично оборона держави зводиться до того, що за необхідності органи державної влади, юридичні особи, населення повинні провести підготовчі роботи щодо, наприклад, швидкого проведення мобілізації в майбутньому. Проведення мобілізації є лише частиною заходів, які включає в себе оборона держави в разі збройної агресії ворога.

Висновки і пропозиції. Таким чином, об'єкт складу адміністративно караного порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію має свої різновиди (загальний, родовий, видовий та безпосередній).

Загальним об'єктом складу адміністративно караного порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію є вся сукупність суспільних відносин, що охороняється адміністративно-деліктними нормами у сфері економічної і політичної основи держави, національної безпеки тощо.

Родовим об'єктом є суспільні відносини, що забезпечують установлений порядок управління.

Видовим об'єктом адміністративно караного порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію є суспільні відносини:

1. У сфері проходження військовозобов'язаними військової служби в особливий період у процесі мобілізації:

- виконання військового обов'язку.

2. У сфері забезпечення в особливий період у процесі мобілізації посадовими особами органів державної влади та органів місцевого самоврядування:

- призову на військову службу;
- мобілізаційної підготовки громадян;
- мобілізації військовозобов'язаних.

Безпосереднім об'єктом адміністративно караного порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію є суспільні відносини у сфері оборони, мобілізаційної підготовки та мобілізації.

Список використаної літератури:

1. Гончарук С.Т. Навчально-методичний посібник зі спецкурсу Адміністративна відповідальність. Київ : Національний авіаційний університет, 2005. 116 с.
2. Белікова О.В. Юридичний склад адміністративного правопорушення. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2013. № 3. С. 22–28.
3. Шестак Л. Склад адміністративного правопорушення та його значення для призначення покарання. *Підприємництво, господарство і право*. 2009. № 12. С. 9–11.
4. Гуржій А.В. Об'єкт правопорушення як критерій структуризації адміністративно-деліктного законодавства. *Юридична наука*. 2015. № 4. С. 14–19.
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07 грудня 1984 р. № 8073-Х. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
6. Романів Н.І., Костовська К.М., Назар Ю.С. Адміністративне право. Загальна частина (у схемах, таблицях та коментарях) : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. 128 с.
7. Битяк Ю.П., Зуй В.В. Адміністративне право України: конспект лекцій. Харків : Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого, 1996. 158 с.
8. Колпаков В. Адміністративне правопорушення і проступок: сучасний вимір історичної парадигми. *Юридична Україна*. 2004. № 3. С. 13–16.
9. Сидоренко В.В. Об'єкти адміністративних проступків у сфері економічної діяльності. *Форум права*. 2011. № 2. С. 828–833.
10. Калюжний Р.А., Іншин М.І., Шопіна І.М. Науково-практичний коментар Кодексу України про адміністративні правопорушення. Київ : Алерта, 2013. 976 с.
11. Науково-практичний коментар Кодексу України про адміністративні правопорушення / за заг. ред. С.В. Петкова, С.М. Морозова. Київ : Центр учбової літератури, 2015. 736 с.
12. Адміністративне право. Альбом схем: навчальний посібник / Ю.П. Битяк та ін. Харків : Національний університет Юридична академія України імені Ярослава Мудрого, 2012. 160 с.
13. Адміністративне право. Альбом схем : навчальний посібник / Ю.П. Битяк та ін. 2-ге видання, змінено та доповнено. Харків : Право, 2014. 152 с.
14. Адміністративне право України: словник термінів : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / за загальною редакцією Т.О. Коломоєць, В.К. Колпакова ; Державний вищий навчальний заклад Запорізький національний університет. Київ : Ін Юре, 2014. 519 с.
15. Середа В.В., Назар Ю.С., Костовська К.М. Адміністративне право України (у схемах та коментарях) : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2016. 300 с.
16. Федорук Н.С. Адміністративне право України (загальна частина) : навчальний посібник. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2013. 296 с.
17. Бурбика М.М., Солонар А.В., Янішевська К.Д. Адміністративне право : навчальний посібник ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний університет. Суми : Мрія, 2015. 358 с.
18. Колпаков В.К. Курс адміністративного права України : підручник ; Національна академія внутрішніх справ. Київ : Юрінком Інтер, 2013. 869 с.
19. Кириленко Є.С. Поняття та склад адміністративних правопорушень: запрошення до дискусії. *Порівняльно-аналітичне право*. 2013. № 1–3. С. 219–221.
20. Стрельченко О.Г. Специфіка проступку як складової частини адміністративного делікту. *Право і суспільство*. 2012. № 3. С. 137–143.
21. Чишко К.О. Класифікація об'єктів адміністративних правопорушень у сфері забезпечення громадського порядку та громадської безпеки. *Право і суспільство*. 2016. № 2 (3). С. 135–142.
22. Нестеренко Є.В. Характеристика адміністративних правопорушень, що посягають на встановлений порядок управління. *Наше право*. 2013. № 12. С. 71–76.
23. Володавська О.С. Відмежування ухилення від призову за мобілізацією (стаття 336 Кримінального кодексу України) від порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію (стаття 210-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення). *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2015. № 1 (9). С. 67–78.
24. Стукаленко О.В. Адміністративна відповідальність за порушення норм земельного законодавства (матеріальний і процесуальний аспект) : дис. ... на здоб. наук. ступ. канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 ; Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. Дніпропетровськ, 2008. 210 с.
25. Про оборону України : Закон України від 06.12.1991 р. № 1932-ХІІ (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1932-12>

Yosyfovych D. I., Bratkovskiy V. M., Kostovska K. M. The object of administrative misconduct in the area of violation of the law on defense, mobilization training and mobilization process

The article deals with the concept and types of objects of administratively punished violation of the legislation on defense, mobilization training and mobilization. It is proved that the object of the administrative offense provided for in Article 210-1 "Violation of the Law on Defense, Mobilization Training and Mobilization" of the Code of Administrative Offenses has its varieties: general, generic, specific and direct.

It is argued that the whole object of the composition of administratively punished violation of the legislation on defense, mobilization training and mobilization is the whole set of social relations protected by administrative and tort norms in the sphere of economic and political basis of the state, national security, etc. The generic object is the public relations that provide the established order of management. A specific object of administratively punished violation of the legislation on defense, mobilization training and mobilization are public relations: in the field of military service in the special period in the process of mobilization: fulfillment of military duty; in the field of security during a special period in the process of mobilization by public officials and local self-government officials: conscription; mobilization training of citizens; mobilization of the military.

Public relations in the field of defense, mobilization training and mobilization are the direct object of the administratively punished violation of the legislation on defense, mobilization training and mobilization.

It is concluded that the concept of state defense is much broader than the concept of mobilization training or mobilization of the population. In essence, the defense of the state is that, if necessary, public authorities, legal entities and the population must carry out preparatory work on, for example, rapid mobilization in the future. Mobilization is only part of the measures that include the defense of the state in the armed aggression of the enemy.

Key words: *administrative offense, mobilization, administrative responsibility, administrative penalty, military duty, special period, object administrative offense.*